

מן המצר קראתי ייה ענני במרחב ייה

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 אחד ואחד מתעורר בחודש אלול. וְנוֹסֵף עַל הַהֲתַעֲוֹרוֹת שֶׁנַּעֲשִׂית
2 בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם מִצַּד הַתְּגִלּוֹת י"ג מִדּוֹת הַרְחָמִים מִלְּמַעְלָה
3 שְׁבָאָה בְּדֶרֶךְ מְמִילָא וְאִינְה תְלוּיָהּ בּוֹ, יִשְׁנָה גַם הַהֲתַעֲוֹרוֹת בְּנֶפֶשׁ
4 הָאָדָם שֶׁנַּעֲשִׂית עַל-יְדֵי פְעוּלָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָם
5 שְׁתוֹקְעִין בְּשׁוֹפָר בְּמִשְׁפָּךְ כָּל
6 יְמֵי חוֹדֶשׁ אֱלוּל, כְּדֹאִיתָא
7 כְּמוֹבא ב'שׁוֹר'⁷ (רְבִנּוּ יַעֲקֹב 'בְּעַל
8 הַטּוֹרִים' סִיכָם אֵת יַעֲקֹב הַהֲלָכוֹת
9 בְּאַרְבַּעַת חֲלָקִים – אֹרַח-חַיִּים, יוֹרֵה-
10 דַּעַה, חוֹשֵׁן-מִשְׁפָּט וְאַבְן-הָעֹזֵר - שְׂכַל
11 אֶחָד מֵהֶם נִקְרָא 'שׁוֹר') שֶׁהִתְקִינוּ
12 חֲכָמֵינוּ זְכוּרָנָם-לְבָרְכָה
13 שִׁיְהִיּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תּוֹקְעִין
14 בְּשׁוֹפָר כָּל חוֹדֶשׁ אֱלוּל כְּדִי
15 לְהַזְהִיר וּלְעוֹרֵר אֶת יִשְׂרָאֵל
16 שִׁיעֲשׂוּ תְשׁוּבָה, שְׁנֹאֲמַר⁸ אִם
17 תִּתְקַע שׁוֹפָר בְּעִיר וְגו' וְהַפְסֹק
18 מִמִּשְׁיָן, 'וְעַם לֹא יִחְרְדוּ', הִנְנוּ,
19 שֶׁתְּקִיעַת שׁוֹפָר פּוֹעֵלֶת בְּאָדָם
20 יִרְאֶה וַחֲרָדָה, כְּסִיּוּם הַפְּתוּב
21 וְעַם לֹא יִחְרְדוּ (בְּתַמִּיּהָ)
22 וְהִירָאָה וְהַחֲרָדָה הִזּוּ מַעֲוֹרַת אֵת
23 הָאָדָם לְשׁוֹב בְּתִשְׁבּוּבָה וְבוֹהַ מוֹדַגֵּשׁ עוֹד
24 יוֹתֵר שֶׁעַם סִיּוּם חוֹדֶשׁ אֱלוּל כֹּל אֶחָד
25 בּוֹדָאֵי הַתְּעוֹרֵר.
26 וַיִּשׁ לְהוֹסִיף, שֶׁעֲנִין זֶה
27 (שֶׁתְּקִיעַת שׁוֹפָר פּוֹעֵלֶת
28 בְּאָדָם יִרְאֶה וַחֲרָדָה) הוּא
29 הַלֵּכָה פְּסוּקָה בְּתוֹרָה, שְׂאֵי
30 אֶפְשָׁר לֹא יִתְכַן לְהִיּוֹת בְּאוֹפֵן
31 אֶחָד כָּלָל. וְהִנְנוּ, שֶׁעַל-יְדֵי
32 תְּקִיעַת שׁוֹפָר מִתְּעוֹרֵר אֶפְּלוּ
33 קַל שֶׁבְּקָלִים מִי שֶׁמִּצְבּוֹ הַרוּחִי
34 נַחוּת מֵאֵד וְהוּא עֵלּוּל לְעַבּוֹר עֲבִירוֹת
35 בְּקִלּוֹת, וְעַל-אַחַת-בְּפִמָּה-וְכַפָּה
36 מִי שֶׁשִּׁיְפָה לְעַבּוֹדָה כּוֹי, שְׁהוּא
37 בּוֹדָאֵי מִתְּעוֹרֵר מִקּוֹל הַשׁוֹפָר, וְהָרִי
38 הָאֲמַת הִיא שְׂכַל אֶחָד וְאֶחָד
39 מִיִּשְׂרָאֵל גַּם מִי שֶׁלְּכֹאֲרָה הוּא
40 בְּמִצְבַּת שֶׁל 'קַל שֶׁבְּקָלִים' שִׁיְפָה
41 לְאַיְזָה עֲנִין שֶׁל עַבּוֹדָה כּוֹי
42 וּבְמוֹכָן מִסִּיּוּם וּבְדִרְגָא מִסִּיּוּמַת גַּם

הוא עובד את ה'. וְנִמְצָא, שְׁגַם מִי שֶׁעַד עָרַב רֹאשׁ-חוֹדֶשׁ אֱלוּל
לא הָיָה בְּמִצְבַּת שֶׁל הַתְּעוֹרוֹת וְלֹא עִסַּק בְּעַבּוֹדַת הַתְּשׁוּבָה כּוֹי,
הִנְּה בְּשִׁמְעוֹ תְּקִיעַת שׁוֹפָר מִרֹאשׁ-חוֹדֶשׁ אֱלוּל וְאֵילָף, הָרִי
הוּא מִתְּעוֹרֵר בְּתַנּוּעָה נִפְשִׁית-רַגְשִׁית שֶׁל יִרְאָה וַחֲרָדָה כּוֹי.
וְעוֹד זֹאת, קִייַמַת סִיבָה נּוֹסֶפֶת
שֶׁבְּגִלְלָה כֹּל יְהוּדֵי נִמְצָא בְּסוֹף חוֹדֶשׁ
אֱלוּל בְּהַתְּעוֹרוֹת וְהַתְּעוֹלוֹת מִסִּיּוּמַת
שְׁמֵרֹאשׁ-חוֹדֶשׁ אֱלוּל וְאֵילָף
אוֹמְרִים בְּכָל יוֹם וְיוֹם מִימֵי
חוֹדֶשׁ אֱלוּל (וּמִמְשִׁיכִים בְּכָךְ עַד יוֹם
'הוֹשַׁעֲנָא רַבָּה') הַמְּזוֹר⁹ בְּתַהֲלִים
לְדוֹד הַנּוֹי' אוֹרִי וְיִשְׁעֵי¹⁰,
הִנְנוּ, שְׂבִימִים אֱלֹהֵי נִמְצָא כָּל
אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּמַעְמַד
וּמִצְבַּת שְׁהוֹי' מֵאִיר לוֹ
("אוֹרִי") אֵת הַדְּרָף אֲשֶׁר יִלֵּךְ
בָּהּ, וְלֹא עוֹד אֱלֹא שְׁגַם
מוֹשִׁיעוֹ ("יִשְׁעִי") וְעוֹזְרוֹ
לִילָף בְּדֶרֶךְ זוֹ¹¹ כְּלוֹמֵר, בִּימֵים
אֱלֹהֵי יֵשׁ הָאָרֶץ וְהַתְּגִלּוֹת שֶׁל אֹרַח מִיּוֹחַד
מִלְּמַעְלָה שְׁמֵאִירָה לְאָדָם אֵת דְּרוֹכּוֹ, וְכֵן
בְּכֹד יֵשׁ מִלְּמַעְלָה עוֹדָה וְסִיּוּעַ לְלַכַּת
בְּדֶרֶךְ זוֹ.
וְלֹאֲחֲרֵי כָּל זֶה, כְּמַפּוֹרֵט לְעִיל –
עַבּוֹדַת חוֹדֶשׁ אֱלוּל, הָאֵרַת י"ג מִיּוֹדוֹת
הַרְחָמִים, תְּקִיעַת שׁוֹפָר וְאִמִּירַת "לְדוֹד
ה' אוֹרִי", הָרִי כְּבוֹד רֹאשׁ הַשָּׁנָה
בּוֹדָאֵי שְׂכַל אֶחָד וְאֶחָד
מִיִּשְׂרָאֵל יִהְיֶה מִי שִׁיְהִיָּה נִמְצָא
כְּכֹר בְּמַעְמַד וּמִצְבַּת שְׁלֹאֲחֲרֵי
הִיעִיָּאָה מִן ה"מִצְר". וְאִם כֵּן,
מֵהוּ הַמְּשַׁמְעוֹת שֶׁל הָעֲנִין
שֶׁבְּפְּסוּקִים שְׁלֹפְנֵי תְּקִיעַת
שׁוֹפָר אוֹמְרִים "מִן הַמִּצְר"
דְּרִקָּא וְהָרִי, כְּמַבּוֹאֵר לְעִיל בְּאִוִּיכוֹת,
לְאַחַר הַעַבּוּדָה הַרוּחִיָּת הַגְּדוּלָה שֶׁל
חוֹדֶשׁ אֱלוּל עַל כָּל פְּרִטִיָּה, בּוֹדָאֵי הָאָדָם
כִּבְרִי יֵצֵא מִן הַמִּצְר/ אֵל ה' מִרְחַבָּה ?

(6) ראה לקו"ת שם לג, סע"א. (7) או"ח ר"ס תקפ"א. (8) עמוס ג, ו. (9) תהלים מזמור כז. (10) סידור האריז"ל וסידור אדה"ז במקומו. מטה אפרים או"ח סתקפ"א ס"ו. וראה שער הכולל פי"א סכ"ח. (11) ראה גם לקו"ש ח"ט ע' 172, ובהנסמן שם.